

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มมอลต์ ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี¹

กนกรส เอกวารกร²

สำหรับประเทศไทย เราเริ่มรู้จักกับเครื่องดื่มที่เป็นมิตรต่อสุขภาพนามว่า “เบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี” หรือ “มอลต์ดริงค์” เครื่องดื่มประเภทนี้เข้าสู่ประเทศไทยครั้งแรก จากกรณีของเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ตราไฮเนเก้น 0.0 ถือเป็นนวัตกรรมเครื่องดื่มล่าสุดครั้งแรกในประเทศไทย เอาใจนักดื่มที่ใช้ชีวิตอย่างสมดุล และมีไลฟ์สไตล์เพื่อสุขภาพ ซึ่งมีแพ็คเกจที่แตกต่างจากไฮเนเก้น สูตรออริจินัล โดยได้เปลี่ยนโลโก้และฉลากเป็นสีน้ำเงินซึ่งเป็นสีที่เป็นสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

ความจริงแล้วเครื่องดื่มประเภท “ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี” (Alcohol-Free, Non-Alcoholic) ก็ไม่ได้ปราศจากแอลกอฮอล์เสียทีเดียว แต่มีส่วนประกอบของแอลกอฮอล์น้อยกว่า 0.5 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น อนุญาตให้ใช้คำว่า “ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี” สำหรับเรียกผลิตภัณฑ์ หรือใช้ในการโฆษณาได้ เช่น สหรัฐอเมริกาอนุญาตให้เรียกเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบน้อยกว่า 0.5 เปอร์เซ็นต์ว่า “ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี” ขณะเดียวกันกฎหมายของ สหราชอาณาจักรระบุคำว่า “ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี” กับเครื่องดื่มที่มีส่วนประกอบของแอลกอฮอล์น้อยกว่า 0.05 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น ส่วนบางประเทศในสหภาพยุโรปสามารถเรียกผลิตภัณฑ์ที่มีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบไม่เกิน 0.5 เปอร์เซ็นต์ว่า “ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี” เช่นเดียวกับอเมริกา กลับมายังประเทศไทย ด้านสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาอนุญาต (อย.) ให้นำเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีไปขึ้นทะเบียนเป็นผลิตภัณฑ์อาหารตามกฎหมาย และต้องมีแอลกอฮอล์เป็นส่วนประกอบไม่เกิน 0.5 เปอร์เซ็นต์ ทั้งที่เครื่องดื่มดังกล่าวมีวัตถุประสงค์และกระบวนการผลิตเช่นเดียวกับเบียร์ทุกประการ

จากการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงภาพสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2553

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิทิตและคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ปภากร บัวสุวรรณและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตนเชื้อสกุล

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

และกฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560 และกฎหมายของต่างประเทศ พบว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องยังมีปัญหาเกี่ยวกับการนำกฎหมายดังกล่าวไปบังคับใช้ในทางปฏิบัติ ทำให้เกิดปัญหาหลายประการดังนี้

1. ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตผลิตเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี

กล่าวคือ จากการศึกษาพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 3 วรรคหนึ่ง “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” หมายความว่า สุราตามกฎหมายว่าด้วยสุรา ทั้งนี้ ไม่รวมถึงยาคั่วหรือยาคั่วต่อจิต และประสาท ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น และ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152 ให้ความหมายของ คำว่า “สุรา” ให้หมายความว่ารวมถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มี แอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลว อย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา แต่ไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์ จุดห้าดีกรี

เมื่อพิจารณาถึงความหมายของคำว่า “สุราแช่และสุรากลั่น” ตามพระราชบัญญัตินี้กำหนดไว้ว่า จะต้องเป็นเครื่องดื่มที่มีแรงแอลกอฮอล์เกินกว่าสิบห้าดีกรี จึงจะถือว่าเป็นสุรา ซึ่งเบียร์ก็จัดอยู่ในกลุ่มของ สุราที่ไม่ได้กลั่น ซึ่งเป็น “สุราแช่” ตามพระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152 วรรคสองอยู่ แล้วเครื่องดื่มมอลต์สกัดดังกล่าวควรอยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 หรือควร จะอยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติสรรพสามิต พ.ศ. 2560 จึงจะมีความเหมาะสม เพราะมาตรฐานตาม เจตนารมณ์ของกฎหมายทั้งสองฉบับนี้แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

จากการศึกษาพิพาทศาลรัฐธรรมนูญที่ 25/2547 กรณีที่มีการใช้ลูกแป้งทำแป้งข้าวหมัก ซึ่งเป็นภูมิ ปัญญาท้องถิ่นที่มีมาอย่างยาวนานซึ่งข้าวหมักที่ได้นั้น มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ถึง 5 ดีกรี ทำให้ต้องมีการขออนุญาตผลิตสุรากับกรมสรรพสามิตซึ่งต่อมาศาลได้รับรองยกเว้นให้ ไม่ต้องมีการขออนุญาต เพราะขัดต่อสิทธิในการประกอบอาชีพ ซึ่งหากเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1000/2547 ได้คำนึงถึงปริมาณ แอลกอฮอล์เป็นสำคัญ แต่พิจารณาถึงวัตถุประสงค์ในการใช้ ดังนั้น เมื่อเทียบเคียงกับกรณีนี้แล้ว วัตถุประสงค์ในการจำหน่ายเครื่องดื่มมอลต์ แม้ว่าจะมีแอลกอฮอล์ต่ำ แต่มุ่งประสงค์จะให้บริโภคได้อย่าง แอลกอฮอล์ จึงควรถือว่าเป็นแอลกอฮอล์

จากการศึกษากฎหมายของต่างประเทศ พบว่า เมื่อพิจารณารายงาน Global status report on alcohol and health 2018 ขององค์การอนามัยโลกพบว่า ประเทศส่วนใหญ่ได้นิยาม “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ว่าหมายถึง เครื่องดื่มที่มีปริมาณแอลกอฮอล์ตั้งแต่ 0.5 ดีกรีขึ้นไป ซึ่งสอดคล้องกับนิยามคำว่า “สุรา” ตาม พ.ร.บ.ภาษี สรรพสามิต พ.ศ. 2560 แต่อย่างไรก็ตาม

จากการศึกษาว่ากฎหมายของบางประเทศ เช่น กฎหมายของประเทศฝรั่งเศสก็ได้มีการกำหนด ปริมาณแอลกอฮอล์ที่ผสมอยู่แตกต่างออกไป โดยประมวลกฎหมายสาธารณสุข (Code de la Sante Publique) กำหนดความหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หมายถึง เครื่องดื่มทุกชนิดที่มีแอลกอฮอล์เกินร้อยละ

ละ 1.2 ให้ถือว่าเป็นสุราทั้งหมด ส่วนเครื่องดื่มประเภทเบียร์นั้น ตามประกาศปลัดกระทรวงกรมอนามัยและการดูแลสุขภาพและเป็นหัวหน้าภาคการแพทย์และสาธารณสุขของ สหราชอาณาจักร (The UK Chief Medical Officers' (CMO)) ได้กำหนดประเภทของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ต่ำไว้หลายประเภท เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมอยู่ ไม่เกิน 0.05 %ABV หรือเรียกว่า เบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกิน ศูนย์จุดห้าดีกรีได้ โดยจะสามารถติดป้ายจำหน่ายว่า เบียร์ไร้แอลกอฮอล์ได้ (Alcohol-free beer = no more than 0.05% ABV)

จะเห็นได้ว่าแต่ละประเทศก็กำหนดปริมาณจำนวนแอลกอฮอล์ที่มุ่งควบคุมแตกต่างกันออกไปตามบริบทของประเทศนั้น ๆ แม้ว่าประเทศไทยได้กำหนดจำนวนปริมาณแอลกอฮอล์ตามแนวทางที่หลาย ๆ ประเทศยอมรับก็ตาม แต่ทั้งนี้ก็มีข้อเรื่องที่จะต้องกำหนดอย่างเคร่งครัดตามข้อบังคับใด ๆ สามารถที่จะกำหนดให้แตกต่างตามความเหมาะสมของบริบทในประเทศไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งของสหราชอาณาจักรนั้นกำหนดปริมาณแอลกอฮอล์ของเบียร์ออกเป็นสี่ประเภทย่อย ๆ ตามส่วนผสมแอลกอฮอล์มากน้อย ซึ่งจะเป็นผลดีในแง่ของการควบคุมการบริโภคของประชาชนและการจัดเก็บภาษี

ด้วยเหตุนี้เอง หากมีการปล่อยให้มีการควบคุมเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีอย่างอาหารแล้วจะเกิดผลกระทบดังต่อไปนี้

ประการแรก ทำให้เกิดผู้ผลิตเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีหรือเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีเพิ่มมากขึ้นจนควบคุมไม่ได้ เพราะสามารถขออนุญาตอย่างการผลิตอาหารตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 เท่านั้นไม่ต้องมีต้นทุนสูงเหมือนอย่างที่กำหนดไว้
กฎกระทรวงการอนุญาตผลิตสุรา พ.ศ. 2560

ประการที่สอง เสียภาษีต่ำทำให้ราคาสินค้าเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีมีราคาถูกกว่าสินค้าประเภทเบียร์มาก

ประการที่สาม สามารถทำการตลาดได้ทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ลดแลก แจกแถม และเข้าถึงเยาวชนได้ง่ายไม่อยู่ในบังคับที่ต้องควบคุมการโฆษณา จำหน่ายได้ทุกวันเวลาและทุกสถานที่ ไม่อยู่ในบังคับของพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

2. ปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี กล่าวคือพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 40 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาคุณประโยชน์ คุณภาพหรือสรรพคุณของอาหารอันเป็นเท็จหรือเป็นการหลอกลวงให้เกิดความหลงเชื่อโดยไม่สมควร” ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 มาตรา 32 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม” ประกอบกับกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการแสดงภาพสัญลักษณ์เพื่อประกอบการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2553 ข้อ 3

กำหนดให้ห้ามไม่ให้ปรากฏบรรจุน้ำหนักของสินค้า ภาพสัญลักษณ์ของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือภาพสัญลักษณ์ของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ต้องมีลักษณะที่ไม่เป็นภาพเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือบรรจุน้ำหนัก หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์หรือบรรจุน้ำหนักของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ไม่มีข้อความอันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณ คุณประโยชน์ คุณภาพของเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ และไม่เป็นการชักจูงใจให้มีการบริโภคเครื่องดื่มน้ำแอลกอฮอล์ ไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม

จากกรณีของเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ยี่ห้อ “ไฮเนเก้น 0.0” เปิดตัวได้ไม่กี่วันโดยโฆษณาชวนเชื่อว่าเป็นเบียร์ที่ไม่มีแอลกอฮอล์ และมีเจตนาที่จะสื่อสารชวนเชื่อว่าเป็นเบียร์ ทั้งที่จดทะเบียนกับคณะกรรมการอาหารและยาว่าเป็นเครื่องดื่มเท่านั้นอีกทั้งยังมีการใช้ตราสัญลักษณ์ของผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อย่างชัดเจน ซึ่งจากการศึกษาศาลฎีกามี คำพิพากษาที่ 15453/2557 ซึ่งวางหลักว่า “การแสดงตราสัญลักษณ์หรือชื่อของบริษัทผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ไม่ได้มีเนื้อหาอันเป็นการอวดอ้างสรรพคุณหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มโดยตรงหรือโดยอ้อม ไม่เป็นความผิด ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เมื่อนำกรณีของการจัดจำหน่ายและการโฆษณาเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีมาพิจารณาเทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกานี้แล้ว จะเห็นได้ว่า แม้ว่าการแสดงตราสัญลักษณ์ดังกล่าวมิได้กระทำบนสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ แต่ก็เป็นการแสดงตราสัญลักษณ์ของผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ลักษณะของบรรจุน้ำหนักเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีมีลักษณะเหมือนกับบรรจุน้ำหนักทุกประการ โฆษณาสินค้าด้วยคำว่า “เบียร์” พฤติการณ์ทั้งหมดจึงพึงถึงลักษณะหรือคุณสมบัติของสินค้าเบียร์ ซึ่งเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์อันเป็นการประชาสัมพันธ์อวดอ้างสรรพคุณต่อผู้พบเห็นเครื่องหมายการค้าแล้ว ยังมีลักษณะเป็นการจูงใจให้ผู้อื่นดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพื่อประโยชน์ทางการค้าของตน จึงเป็นความผิดตาม มาตรา 32 ตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 เนื่องจากการทำให้ประชาชนเห็น ได้ยิน หรือทราบข้อความเพื่อประโยชน์ทางการค้าและมีลักษณะเป็นการสื่อสารทางการตลาดตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551 แล้ว ดังนั้นการใช้ตราสัญลักษณ์หรือเครื่องหมายการค้าอย่างเดียวกันกับสินค้าอื่น ๆ ทำให้ประชาชนและผู้บังคับใช้กฎหมายไม่สามารถที่จะแยกแยะได้ว่าเป็นการโฆษณาสินค้าชนิดใดอาจกลายเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้ผู้ผลิตเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อาศัยสินค้าอื่น ๆ ของตนที่ใช้เครื่องหมายทางการค้าหรือตราสัญลักษณ์ อย่างเดียวกันกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในการโฆษณาหรือสื่อสารทางการตลาด เพื่อหลีกเลี่ยงข้อจำกัดของการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 32

3. ปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีจากเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี กล่าวคือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 ให้คำจำกัดความของคำว่า “เครื่องดื่ม” หมายความว่า สิ่งซึ่งตามปกติใช้เป็นเครื่องดื่มได้โดยไม่ต้องเจือปน ซึ่งไม่มีแอลกอฮอล์หรือ มีแอลกอฮอล์โดยปริมาตรไม่เกินร้อยละ 0.5 อันบรรจุในภาชนะและผนึกไว้ และไม่รวมถึงเครื่องดื่มที่กำหนดไว้ ประกอบกับประกาศกรม

สรรพสามิต เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเสียภาษีในอัตราตามมูลค่าร้อยละศูนย์สำหรับ เครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้และน้ำพืชผัก พ.ศ. 2560 นอกจากนั้นยังมีกฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษี สรรพสามิต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 ตอนที่ 13 ประเภทที่ 13.01 สินค้าสุรา ประเภทสุราแช่ ชนิดเบียร์ กำหนด อัตราภาษีตามมูลค่าร้อยละ 22 หรือตามปริมาณหนึ่งลิตรแห่งแอลกอฮอล์บริสุทธิ์ หน่วยละ 430 บาท และ กฎกระทรวงกำหนดพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิตความหวาน สำหรับสินค้าที่เข้าข่ายว่าจะต้องเสียภาษี น้ำหวาน

จากการศึกษาพบว่า สินค้าที่มีอันตรายต่อสุขภาพ รัฐจึงต้องเข้ามาควบคุม เครื่องดื่มมอลต์ที่มี แอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ถูกภาษีอัตราต่ำเพียง 14% ของราคาขายปลีกเท่า ซึ่งเท่ากับภาษีน้ำอัดลม เนื่องจากเป็นเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ผสมต่ำกว่า 0.5% ทำให้ไม่สามารถเรียกเก็บภาษีได้เหมือนเบียร์ทั่วไป ที่เสียภาษี 22% ของราคาขายปลีก บวกกับภาษีปริมาณดีกรีแอลกอฮอล์ ทำให้ปัจจุบันเครื่องดื่มมอลต์ที่มี แอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีหรือเบียร์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีถูกตั้งราคาขายกันในตลาด ราคาตั้งแต่ 39-99 บาทต่อกระป๋อง โดยเสียภาษีในกลุ่มน้ำอัดลมที่อัตราภาษีประมาณ 14% หรือเสียภาษี กระป๋องละ 5-12 บาทต่อกระป๋องเท่านั้น แต่หากเสียภาษีเท่ากับเบียร์ทั่วไป อาจต้องจ่ายภาษีเพิ่มขึ้นเป็นทั่ว ตัวและทำให้ราคาขายอาจปรับเพิ่มขึ้น ทำให้รัฐจัดเก็บภาษีได้มากขึ้นและจำกัดการบริโภคของประชาชนให้ น้อยลงได้ตามวัตถุประสงค์ในการจัดเก็บภาษี

เมื่อพิจารณาถึงประกาศกรมสรรพสามิตเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเสียภาษีในอัตรา ตามมูลค่าร้อยละศูนย์สำหรับเครื่องดื่มประเภทน้ำผลไม้และน้ำพืชผักพ.ศ. 2560 ยังไม่ได้กำหนดอัตราภาษี สำหรับเครื่องดื่มประเภทมอลต์เอาไว้ ดังนั้น ควรมีการจัดเก็บภาษีจากเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์น้อย กว่าศูนย์จุดห้าอย่างเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จึงต้องคุ้มครองความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของ ประชาชน รัฐจึงจำเป็นต้องจำกัดการบริโภคเครื่องดื่มประเภทมอลต์ด้วยการกำหนดอัตราภาษีที่ เหมาะสม ซึ่งเครื่องดื่มมอลต์ใช้วัตถุดิบและมีกระบวนการผลิตอย่างเบียร์ ไม่ใช่ส่วนผสมผลไม้ทั่ว ๆ ไปเพื่อให้อรรถกถาคล่องกับแนวทางเศรษฐศาสตร์ในเรื่องรายได้และแนวทางสาธารณสุขที่มุ่งคุ้มครองสุขภาพของ ประชาชนเป็นสำคัญ

จากการศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายเครื่องดื่ม มอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี พบว่าแนวทางที่จะนำไปพิจารณาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายของประเทศไทย มีดังต่อไปนี้

1. สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการขออนุญาตผลิตเครื่องดื่มมอลต์ ที่มี แอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่า ในระยะสั้นนั้น ควรมีการตรากฎกระทรวงขึ้นมา เป็นการเฉพาะเพื่อควบคุมการผลิตและการจำหน่ายเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีให้ เป็นไปอย่างเหมาะสมเหมือนอย่างเช่นเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทั่วไป

ส่วนในระยะยวณั้น ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 มาตรา 152 โดยแก้ไขเพิ่มเติมเป็นคำว่า “สุรา” ให้หมายความรวมถึง วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา หรือซึ่งดื่มกินไม่ได้แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้วสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราและให้หมายความรวมถึง สิ่งที่มีวัตถุดิบและกระบวนการผลิตเหมือนอย่างสุรา ตามที่กฎกระทรวงกำหนดว่าเป็นสุรา

2. สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ผู้ศึกษาขอเสนอแนะว่าควรแก้ไขพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 โดยห้าม มิให้สินค้าหรือบริการอื่นใช้เครื่องหมายการค้าอย่างเดียวกันกับสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ นอกจากนั้นยังควร เพิ่มเติมบทบัญญัติกฎหมายในพระราชบัญญัติว่าด้วยเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ห้ามมิให้สินค้าหรือบริการอื่นใช้เครื่องหมายการค้าอย่างเดียวกันกับสินค้าเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ด้วย

3. สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีจากเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ควรมีการควบคุมการบริโภคเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีจึงควรมีการจัดเก็บภาษีสรรพสามิต แต่ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี มีปริมาณแอลกอฮอล์ต่ำจึงเป็นอันตรายน้อยกว่าสุรามากกว่าสุราที่มีแอลกอฮอล์สูง จึงควรกำหนดอัตราภาษีสำหรับเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีโดยเฉพาะให้เหมาะสมคือมีอัตราที่ไม่สูงเท่าสุราและไม่ต่ำกว่าเบียร์จนเกินไป เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการควบคุมสินค้าที่มีอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่า ในปัจจุบันเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีเสียภาษีในอัตราร้อยละ 14 ของราคาค้าปลีกซึ่งเทียบเท่ากับน้ำอัดลม ส่วนสินค้าประเภทเบียร์เสียภาษีในอัตราร้อยละ 22 ของราคาขายปลีก ดังนั้นจึงควรแก้ไขเพิ่มเติมบัญชีท้ายกฎกระทรวงกำหนดพิภพอัตราภาษีสรรพสามิต พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้เครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรีอยู่ในบัญชีอัตราภาษีสรรพสามิตด้วยและตราประกาศกรมสรรพสามิตเรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการเสียภาษีสำหรับเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี อัตราภาษีที่เหมาะสมสำหรับเครื่องดื่มมอลต์ที่มีแอลกอฮอล์ไม่เกินศูนย์จุดห้าดีกรี ควรจะกำหนดอัตราภาษีอยู่ในช่วงระหว่าง ร้อยละ 14–22 ของราคาขายปลีก เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและเป็นธรรมในระบบภาษีและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงสินค้าประเภทนี้

เอกสารอ้างอิง

ธนินฐา สมัยและคณะ, “ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ภาวะเศรษฐกิจและสังคมความเครียด ต่อพฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชนในชุมชนเขตบางกอกน้อยกรุงเทพมหานคร,” บทความ

จากรายงานการวิจัยเรื่อง คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โครงการวิจัยที่ได้รับทุน จาก
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) Online Available

URL:ns.mahidol.ac.th/english/journal_NS/pdf/vol33/issue1/thanistha.pdf, 2562, (กันยายน,2).

ประกาศ คงเอียด. คำอธิบายกฎหมายภาษีสรรพสามิต . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม,2542.

ไพศาล ลิ้มสถิต. ช่องว่างในการควบคุมกฎหมายควบคุมเครื่องดื่มที่มีปริมาณ แอลกอฮอล์ไม่เกิน 0.5 ดีกรี
และกลยุทธ์ของธุรกิจน้ำเมา.วารสารวิจัยระบบสาธารณสุข. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข ปีที่ 13
ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2562. หน้า 1.

วิญญู ศรีทะวงศ์ , เทียบชัดๆ เบียร์ทั่วไป VS เบียร์ไร้แอลกอฮอล์ บทความของงานวิจัยของสำนักงาน

เครือข่ายองค์กรงดเหล้า Online Available URL: <http://www.stopdrink.com//>,2562 ,(กันยายน,2).

สร้อยพร นิธิธรรมาดา , “อำนาจของรัฐในการควบคุมการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์,” วิทยานิพนธ์นิติ
ศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ , มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ , 2550.

The UK Chief Medical Officers' (CMO), Online Available URL:

<https://www.gov.uk/government/publications/chief-medical-officer-annual-report-2019-partnering-for-progress/>,2562 ,(กันยายน,2).